

Kroen

Den 9. oktober 1752 blev der givet kongelig bevilling til krohold i Ellinge. Krohuset tilhørte Rønningesøgård, og kromanden hed Anders Hansen. Efter hans død fæstedes kroen den 4. april 1761 af Jørgen Nielsen, der var født i Ellinge. Han skulle af kroholdet betale 6 rdl. årlig til Hans Majestæts kasse og til Rønningesøgård 6 rdl. samt 4 rdl. af huset; disse 10 rdl. skulle erlægges med 5 rdl. til mikkelsdag og 5 rdl. til påske. Han måtte ikke bruge privilegiet til ulovligt fylderier og drukkenskab, og han skulle – sådan som det sædvanligvis står i et fæstebrev – være sit herskab hørig og lydig.

Efter Jørgen Nielsens død i 1775 overgik kroen til Anders Steffensen, født i

Ellinge kro før branden. På gårdspladsen Stine (»Krokone«) og A. P. Nielsen.

Kroen havde til huse her 1904-1924.

Frørup 1736. Han overtog også Jørgen Nielsens enke, Karen Nielsdatter, der var 15 år ældre end han. Betingelserne for fæstemålet var de samme, som havde været gældende for formanden.

I 1788 blev kroen overtaget af Hans Frandsen, der drev den til 1819, da major Lemvigh i følge fæstebrev af 30. september dette år overdrog den til Anders Jensen. Fæstebrevet siger, at Anders Jensen fæstede Ellinge kro med derved opbyggede smedje og tilliggende jord på 2 tdr. hartkorn. Foruden at erlægge 28 rigsbankdaler i årlig afgift skulle han hvert år beslå 16 heste for Rønningsøgårds ejer, og denne »smedning« skulle gå forud for al anden smedning. Anders Jensen skulle også yde formanden, Hans Frandsen, en aftægt på 12 skp. byg, 12 skp. rug, en halv otting smør og 1 lispund flæsk. Hans Frandsen døde 1821, 85 år gammel, under et besøg hos Peder Larsen, Pårupgård. Sidstnævntes kone var søster til Hans Frandsens afdøde kone.

Anders Jensen var fra Svendborg og blev født o. 1787. Hans jævnaldrende kone, Anne Katrine Ottesdatter, var fra Flødstrup.

I 1865 gav ejeren af Rønningsøgård skøde til Søren Jørgensen, Ellinge Skovgård, på en »ham selv i fæste havende ejendom, Ellinge kro«. Hartkornet udgjorde 1 td. 4 skp., 1 fdk., 1¼ album. Søren Jørgensen var født 1822 som søn af sognefoged Jørgen Sørensen.

Fire år efter overgik kroen til Hans Nielsen og atter fire år senere til Peder Jørgensen.

Ifølge skøde af 10. juni 1879 solgte Peder Jørgensen kroen til Anders Peder Nielsen, født 1841 i Sanderum, for 15.000 kr. Han syntes at have ført en mere

tilbagetrukken tilværelse end sin kone, Maren Kirstine, f. Frandsen, der var født 1842 i Allerup Thorup. »Stine Krokone« var en populær værtinde for kroens gæster. Anders Peder dyrkede sine musikalske interesser i musikforeningen »Braga«s orkester, som komponisten Carl Nielsen omtaler i sin erindringsbog »Min fynske barndom«, hvor han også – som andetsteds omtalt – beskriver sin tid som købmandslærling i Ellinge. Da Ellinge brugsforening blev oprettet i 1889, fik den til huse i den ende af kroen, hvor der før have været købmandsforretning, men flyttede over i forsamlingshuset, da dette blev bygget i 1897.

Den 22. marts 1904 nedbrændte den gamle kro. En vaskekone havde fyret så voldsomt under kedelen, at ilden stod op af skorstenen og antændte stråtaget.

Kroen lå, hvor nu familien Kjærsgård har have, og den blev genopbygget på den anden side af Pårupvej.

Anders Peder Nielsen døde 1917, og den 14. januar 1919 solgte Stine Krokone kroen til Hans Peder Hansen, der i 1922 solgte den videre til Frederik Tandberg. Denne havde kun kroen et års tid, idet den den 20. juli 1923 blev solgt til Ole Christiansen.

Endelig fik Ellinge Brugsforening skøde på kroen den 7. marts 1924, og efter at en beboerafstemning havde nedstemt kroen, flyttede brugsen fra forsamlingshuset hen i krobygningen, og dermed var Ellinge kros saga ude. Brugsen blev nedlagt i 1985, og en købmandsforretning tog ejendommen i besiddelse. Stine Krokone var blevet boende i bygningen, og hun døde 1942.

Da Ellinge kro brændte

Johannes Hansen (1894-1993), hele sit liv boende Kilsvej 4, kendt som en lun fortæller, har som ældre i serien »Jeg kan huske« i Fyns Tidende givet følgende skildring af kroens brand:

En formiddag i marts 1904 stod min far og jeg og savede brænde. Jeg så ned mod byen og sagde: »Der er noget, der ryger...«

Far trak i saven og sagde tørt: »Lad det ryge.«

»Nu ryger det mere«, sagde jeg et øjeblik efter, og nu blev far klar over, at det var alvor, og gav mig besked om øjeblikkelig at løbe til naboen og sige, at der var ildebrand. Naboen og min far var »pumpere« ved sprøjten – de havde et skilt, hvorpå der stod »Pumper«.

Sprøjtehuset lå på Pårupgård, og derfra skulle de køre sprøjten til brandstedet, men først skulle de have hesten ud og spændt for. Pårupsmøden var strålemester og kom op på sprøjten, hvor han sad og blæste i brandhornet for at rydde vejen, mens de kørte i fuld galop til brandstedet. Folkene på nabogården skulle køre for mandskabet til sprøjten. Da de nåede frem, havde de tabt en mand i

farten, men han kom gående senere. I byen var man i fuld gang med at redde noget ud af bygningen. Der var ild i skorstenen, men da de skulle pumpe, brækkede Niels Snedkersvend pumpestanden. Så løb snedkeren gennem byen og råbte: »Nu fanden spilleme går den af!« Så kom oldermænden og blæste i byhornet, og kirkeklokkerne kimedede om ildebrand.

Alt, hvad der var af spiritus, blev reddet, og der var et godt lager. Der var efterhånden kommet mange folk til. Alle, som havde køretøj, skulle køre vand. Nogle tønder var imidlertid faldet i staver. Men nogle kom med transportspande og enkelte med aljetønder.

Imens dette foregik, brændte kroen.

Alt spiritus, som var på tønder, var kommet hen til snedkeren, hvor de kogte vand på limovnen til kaffepunch og romtoddy. Min far kom hjem sent på aftenen og var lystig. Jeg græd, for jeg troede, han var syg, men min mor sagde: »Det er ovre i morgen...« Det var det også.